

นิทานการเมือง เรื่อง “การปฏิวัติที่ห้าม”

กุลิศ อินทุศักดิ์

ชั่วโมงสุดท้ายของคืนวันที่ 1 ตุลาคม 2491 หญิงชายคู่หนึ่งซึ่งนั่งอยู่ริมหน้าต่างสายตาทั้ง 2 คู่ จับอยู่ที่ท้องถนนอันมืดตื้อของพระนครหลวงแห่งกรุงสยาม

เสียงปืนกลยังคงยิงสนั่นอยู่ทางกระทรวงกลาโหม ทางนั้รถกระาะออกวิ่งโครมครามผ่านไปอย่างรวดเร็ว

ประตูทุกประตูปิด แต่หน้าต่างทุกหน้าต่างเปิดผางออกเกือบจะพร้อม ๆ กัน หน้าหลายหน้าเบียดเสียดกันออกมากทางหน้าต่างเหล่านั้น

เขาดู ... เขาตกตลิ่ง ... เขาตกใจ ... เขาไม่รู้เรื่อง ...

ไฟไหม้? ปล้น? สวนสนามยามดึก?

แต่เมื่อเห็นเหตุการณ์ผ่านบ้านของตนไปเกิดในที่ไกล ทุกคนก็ถอนหายใจออกมาอย่างโล่งอก หน้าทุกหน้าชักกลับเข้าไป, หน้าต่างทุกบานปิด, มีเสียงซุบซิบกันอย่างสงสัยเล็กน้อย แล้วก็เสียงหัวเราะ มีเสียงคึกคักกัน, ไฟดับ, เขาช่วยกันสร้างชาติต่อไปอย่างไม่แยแส!

แต่... หน้าต่างบานหนึ่งยังไม่ปิด และหญิงชายคู่หนึ่ง ก็ยังนั่งอยู่ริมหน้าต่างนั้น ครั้งแรกสายตาทั้ง 2 คู่มองดูที่พื้น ถนมนอนมีดทึบ เขาถอนหายใจใหญ่ แล้วดวงตาทั้ง 4 ดวงก็ แลดูขึ้นไปบนฟ้า

ฟ้านั้นปราศจากเมฆ ปราศจากดวงจันทร์ อ่า! และเมื่อ ปราศจากดวงจันทร์เช่นนั้น, ดาวทั้งหลายก็ขึ้นเด่นอยู่เต็ม พากฟ้า มีทั้งดาวร้ายและดาวเลวที่เรื่องราวรัศมีไปเบนนงจักร!

หญิงชายคู่นั้น ถอนหายใจใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

“เธอคิดว่าผลจะเป็นอย่างไร กุลิศ” หญิงสาวกล่าว

“ผลจะเป็นอย่างไรหรือ?” กุลิศ อินทุศักดิ์ คือชายผู้นั้น

พูดอย่างเคร่งเครียด “ผลก็คือเจ๊งหมด”

“เธอว่าใครเจ๊ง พวก รัฐประหารหรือพวกปฏิวัติ?”

“เธออย่าเรียกพวกนั้นว่าพวกปฏิวัติเลย เพราะแท้จริง เขาหาใช่พวกปฏิวัติไม่ ถ้าเธอถามว่าใครเจ๊ง ฉันก็ทายได้ว่า พวกนั้นเจ๊ง นอกเสียจากความคิดที่ไม่ถูกต้องในการพยายาม ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในบ้านเมืองยามนี้และความ ใจอ่อน, ไม่เด็ดขาดแล้ว เขาย่อมเจ๊งเพราะมูลเหตุแห่งการ ดำริของเขาเอง”

“ฉันไม่เข้าใจ” หญิงสาวถามในที

“เธอควรจะเข้าใจ ฟาตีมะห์” กุลิศบอก “ก่อนหน้านี้นี้ ไม่กี่วัน ควันเรื่องการต่อต้านบ้าง การปฏิวัติบ้าง การก่อวินาศ กรรมบ้าง แล้วแต่ใครจะเรียกอย่างไรได้พลุ่งขึ้นอยู่ทั่วไป ทุกหนทุกแห่งในพระนครนี้ ควันเหล่านี้เป็นควันร้ายที่พวก

อึ้งยี่คิดขึ้น เพื่อบลัฟประชาชนซึ่งตั้งสงบอยู่อย่างไม่แยแสต่อเหตุการณ์ ควันเหล่านี้พลุ่งขึ้นๆให้ประชาชนกระวนกระวายรำคาญ แต่ประชาชนอย่างชาวสยามผู้เห็นทรัพย์สินผู้อื่นเหมือนก้อนดิน ภรรยาท่านเหมือนมารดาตน และเห็นตัวี่เกแห่งความขี้เกียจประแป้งแต่งหน้าออกมาเล่นเป่นพระเอกชื่อว่าพระเจ้าแห่งความสันโดษ ก็ไม่สตุ้งเสทือน ไม่หวั่นไหวและไม่รู้เรื่อง เหมือนควายที่เคี้ยวเอื้องอยู่กลางปลักอันโลโครกอย่างไม่ระคายตัว แม้กระนั้นแล้วก็ดี ควันร้ายต่างๆ ซึ่งพลุ่งขึ้นแต่ร่มประชาชนไม่สลัก ก็ย้อนกลับเข้าไปในรูจุมูกผู้ก่อควันนั้นเอง เขาสลักควันแล้วก็คิดกำจัดควัน แต่ไม่กำจัดไปจากตัวของเขา กลับหันไปกำจัดจากทางอื่น ด้วยเหตุนี้สพายต่างๆ ก็ออกเที่ยวชอกซอนตมกลืนผู้ก่อการร้ายฟาตีมะห์, เหมือนอย่างที่เราได้เห็นในภาพล้อสยามสมัยเมื่อไม่กี่วันมานี้ สพายพวกนั้นก็สกรรอยเจอแต่ตีนตัวเองแต่ที่ร้ายกว่านั้น อนิจจาพวกสพายเหล่านี้กลับเที่ยวยุยงให้ประชาชนลุกขึ้นก่อการร้ายต่างๆ เพื่อจะจับตัวเอาภายหลัง เขาสร้างผู้ร้ายขึ้นเองเพื่อเอาตัวผู้ร้ายนั้นไปลงโทษ เขาเที่ยวปลุกปั่นไปทุกชอกทุกมุมเมือง เขาตำทอรัฐบาลโดยยกเหตุต่างๆ ขึ้นมาว่า เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อและเตรียมการกบฏครั้นประชาชนหลงเช่นนั้นแล้ว เขาก็พาพรรคพวกมาจับเหตุนี้ฉันจึงว่าพวกนั้นจึงต้องเจ้ง มันเป่นอุบายอันแสนชั่วช้าสามานย์ ฟาตีมะห์ ฉันไม่รู้ว่าคุณรัฐบาลก็ดี พวกรัฐประหารก็ดี จะได้รู้ถึงสาเหตุข้อนี้หรือไม่”

“ถึงจะรู้จักเหมือนไม่รู้ และถึงจะไม่รู้ก็เหมือนรู้” ฟาติมะห์พูดเบาๆ “ผู้รับเคราะห์ก็คือประชาชนผู้สงบเหมือนควายกลางปลักโสโครก แต่ฉันเห็นว่า เหตุการณ์เช่นนี้เป็นผลร้ายแก่บ้านเมืองเอง และเป็นผลร้ายแก่รัฐบาลหรือพวกที่ประสงค์จะได้เสถียรภาพแห่งฐานะของตนในบ้านเมืองเอง เป็นการนำเวหนาที่เขาพยายามที่จะล้มตัวของเขาด้วยการไม่รู้เท่าถึงการ”

“ถูกแล้ว ฟาติมะห์ เขาไม่รู้ว่าเหตุการณ์เหล่านี้ได้ยั่วยุให้ประชาชนซึ่งเกียดคร้านและไม่รู้ไม่ชี้เหมือนควายเคี้ยวเอื้องอยู่กลางปลักโสโครก ลุกขึ้นเป็นปฏิปักษ์ต่อเขาเอง เขาสร้างภัยให้แก่เขาเอง เพราะในที่สุดเหตุการณ์ที่เขาก่อให้เกิดขึ้นเองนั้น ก็จะทำให้เกิดการปฏิวัติของประชาชนขึ้น และเมื่อเหตุการณ์แก่งอมจนเกิดการปฏิวัติของประชาชนแล้ว บ้านเมืองก็จะเปลี่ยนแปลงไปอีกมาก ซึ่งบางที ฟาติมะห์ ก็จะเป็นผลดีแก่บ้านเมือง แต่นั่นแหละ ผลดีย่อมไม่เกิดได้จากบ่อเกิดที่ดี ดอกไม้งามย่อมเกิดจากปุ๋ยดีก็จริง แต่ปุ๋ยดีนั้นคือของโสโครกนั่นเอง เหตุการณ์อันร้ายกาจอาจเกิดขึ้นเพื่อให้เป็นผลดีแก่บ้านเมืองในอนาคต แต่เหตุการณ์เช่นนั้นเป็นการประสานงานร่วมมือของคนต่างๆ ทุกคนในผืนแผ่นดินนี้

หมายเหตุจากบรรณาธิการต้นฉบับ

นิทานการเมืองเรื่อง “การปฏิวัติที่ห้าม” นี้ ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *การเมือง* รายสัปดาห์ โดยแยกเป็นสองตอน ตอนแรกพิมพ์ในฉบับวันเสาร์ที่ 30 ต.ค. 2491 และตอนที่สองพิมพ์ในฉบับวันเสาร์ที่ 13 พ.ย. 2491 ในการตีพิมพ์ตอนที่สอง ปรากฏข้อความชี้แจงจากผู้เขียนไว้ดังนี้

เรื่อง “การปฏิวัติที่ห้าม” ซึ่งปรากฏใน นสพ. *การเมือง* ฉบับวันที่ 30 ต.ค. ศกนั้น เป็นเรื่องจริงที่ข้าพเจ้าได้บันทึกในท่ามกลางศึกสงครามในวันที่ 1 ต.ค. 2491 อันเป็นคืนที่เกิดรัฐประหารซ้อนขึ้นในกรุงเทพฯ ในฐานะของนักข่าว นสพ. ข้าพเจ้าได้รับข่าวรัฐประหารซ้อนอย่างกะทันหัน-การดำเนินการจับกุมยังมีอีกต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ในฐานะของผู้ได้รับฟังเหตุการณ์, ความละเอียดยุติต่อการปฏิวัติซ้อนทำให้ข้าพเจ้าต้องบันทึกลงไว้เป็นนิทานการเมือง แต่บันทึกไปได้เพียงครั้งเดียว ยังไม่ทันจบ ข้าพเจ้าก็จำต้องไป nose ขาวนั้นต่ออย่างใกล้ชิดในฐานะของนักข่าวอีก ด้วยเหตุนี้ทำให้ข้าพเจ้าต้องทิ้งบันทึกครั้ง ๆ กลาง ๆ ไว้ที่โต๊ะทำงานเพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้ามาพบเข้า และเข้าใจว่าเป็นนิทานการเมืองซึ่งข้าพเจ้าเขียนจบแล้ว จึงได้นำลงตีพิมพ์ใน นสพ. *การเมือง* ซึ่งข้าพเจ้าเพิ่งได้เห็นหลังจากที่ได้กลับมาจากการติดตามข่าวที่พาเซ็ดมโน ความบกพร่องอันนี้ ข้าพเจ้าจำต้องทำให้สมบูรณ์ด้วยการเขียน “นิทานการเมือง” ต่อ ดังต่อไปนี้ :-

หญิงชายทั้งคู่ยังคงนั่งอยู่ริมหน้าต่าง เสียงปิ่นยังคงดังแว่วอยู่ในระยะไกล.... “เธอพูดถึงการปฏิบัติที่สูงงอมว่าเป็นการปฏิบัติของประชาชน ฉันยังสงสัยว่าจะมีอีกหรือ?” หญิงสาวเอ่ยขึ้นหลังจากที่ต่างนั่งเงยบออยู่นาน

“ไม่ต้องสงสัย ฟาติมะห์” ชายหนุ่มกล่าว “การปฏิบัติในคืนวันนี้ ถ้าเธอจะสมัครเรียกว่าเป็นการปฏิบัติก็เป็นการปฏิบัติที่ห้าม หรือแท้ง หรือยังไม่ถึงที่ ด้วยเหตุนี้จึงยอมจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนโดยทั่วไปไปอย่างพร้อมเพรียง นั่นเป็นสัญญาณแห่งความไม่สำเร็จ เธออาจแย้งว่า ก็ที่พวกเรารัฐประหารทำการเมื่อ 8 พฤศจิกายนนั้น ประชาชนสนับสนุนหรือจึงได้สำเร็จ ฉันใคร่จะบอกว่า การรัฐประหารครั้งนั้นถ้าเรียกว่าทำสำเร็จแล้วก็เป็นการเรียกผิดพลาดอย่างถนัด การขับไล่รัฐบาลเก่าไป และขึ้นเป็นรัฐบาลใหม่ได้ แต่เท่านั้นหาได้หมายความว่าทำรัฐประหารสำเร็จไม่ รัฐบาลใหม่จะกี่รัฐบาลแล้วก็ตาม ยังไม่ได้แสดงสัญญาณแห่งการปฏิบัติการทางการเมืองเลยว่าได้ทำอะไรสำเร็จ เธอเห็นหรือว่าประชาชนสนับสนุน? เธอไม่เข้าใจหรือว่าการที่คณะรัฐบาลหลังรัฐประหารประกาศว่าหนังสือพิมพ์ไม่โฆษณาชวนนั้น คือการกล่าวรับอย่างขึ้นตาว่าการรัฐประหารยังหาสำเร็จไม่? เธอได้ยินแล้วหรือว่าประชาชนยอมรับการปฏิบัติการทางการเมืองของพวกนั้นอย่างไรบ้าง? ฟาติมะห์ที่รัก ตราบไตที่คณะรัฐบาลก่อนรัฐประหารยังมีได้ประกาศยอมจำนนแก่คณะรัฐประหารโดยชัดแจ้ง ตราบนั้นข้ออ้างทางกฎหมาย

ที่จะกลับเข้าสถานะก่อนวันที่ 8 พฤศจิกายนนั้นยังมีอยู่ ฉะนั้น การที่รัฐบาลหลังรัฐประหารมัวไปยุ่งอยู่แต่กับการจ้องล้าง ฝ่ายประชาธิปไตยอันมีรัฐบุรุษอาวุโสเป็นต้นก็ดี มัวไปยุ่ง อยู่กับการยอมรับข้อตกลงในการช่วยกำจัดคอมมิวนิสต์ใน สยามก็ดี จึงเป็นการแสดงความเขลาในปัญญาทางการเมือง ของรัฐบาลหลังรัฐประหารอย่างโจ่งครึ่ม เมื่อการรัฐประหาร ยังไม่สำเร็จดังนี้ ฉันทจึงไม่เรียกการปฏิบัติการในคืนนี้ของ อีกฝ่ายหนึ่งว่าเป็นการปฏิวัติหรือรัฐประหาร แต่ฉันทพอใจ เรียกว่าการจลาจล และถ้าจะจัดว่าเป็นการปฏิวัติที่ห้าม ก็ถูก ตามประสาชาวบ้านที่ถ้ามีอะไรอะอะขึ้นมาก็เรียกว่า ปฏิวัติเสียแล้ว ส่วนการปฏิวัติที่สุกงอม อันเป็นการปฏิวัติ ของประชาชนนั้นย่อมต้องมีแน่ ทั้งนี้เพราะการปฏิวัติเมื่อปี 2475 ไม่เป็นการปฏิวัติที่สมบูรณ์ คณะราษฎรทำได้แต่เพียง ปฏิวัติระบอบการปกครองชนิดหนอย ส่วนระบอบสังคมและ เศรษฐกิจยังหาได้ทำการปฏิวัติไม่ ไม่มีแม้แต่การปฏิวัติการ ศาลยุติธรรมและการศึกษา หลักความจริงมีอยู่ว่า การ ปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนไปสู่ระบอบของประชาชนโดยสมบูรณ์ คือ ประชาธิปไตยในการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมนั้น ย่อมจะ ต้องเกิดขึ้นเสมอ ไม่ช้าก็เร็ว และจะต้องเป็นไปได้ เหมือนน้ำ จากยอดเขาไหลลงสู่มหาสมุทร เมื่อใดถึงที่สุดแล้วย่อมนิ่ง ดิ่งน้ำในมหาสมุทร ไม่ไหลไปอื่นอีก และย่อมไม่ไหลแม้ทวน ขึ้นบนยอดเขา กำลังแห่งกระแสอันนี้ย่อมรุนแรง ไม่อาจมี อะไรวางได้ ถ้าอะไรขวางอยู่ที่ต้องพังพินาศไปในที่สุดเอง

กำลังปฏิบัติเพื่อประชาธิปไตยนี่คือกำลังปฏิบัติของประชาชน และพวกปฏิกริยาที่มาขวางก็ยอมพินาศ เมื่อกฎมีดังนี้ ฉันจึงว่าการปฏิบัติของประชาชนย่อมจะต้องเกิดมีขึ้น แต่จะเป็น โดยลมนุลละม่อม หรือรุนแรงนั้นก็ยอมต้องแล้วแต่เหตุการณ์ และอุปสรรคที่มาขวาง ถ้าอุปสรรคนั้นโหดร้ายทารุณ ความรุนแรงก็ยอมเกิดขึ้นเป็นเรื่องธรรมดา。”

“การจลาจลคืบนี้ไม่ใช่กระแสรักการปฏิบัติของประชาชนดอกหรือ?”

“ฉันทราบมาว่า พวกก่อการจลาจลในคืบนี้ไม่ใช่ประชาชน แต่เป็นคนะบุคคลหนึ่งที่ก่อเหตุขึ้นจากความไม่พอใจในส่วนตัว ไม่ใช่ส่วนรวม จึงหาได้ทำให้การจลาจลนี้เป็นกระแสรักปฏิบัติของประชาชนไม่ และฉันยังยืนยันว่า การปฏิบัติที่ห้ามยอมจะเกิดขึ้นจากประชาชนไม่ได้เป็นอันขาด ผลจากประชาชนเป็นผลอันสูงอมแล้วทั้งนั้น”

“พวกที่มีความคิดก้าวหน้าไม่ได้ร่วมมือในการนี้ด้วยหรือ” ฟาตีมะห์ถามขึ้น

“ตามความเข้าใจของฉัน พวกที่มีความคิดก้าวหน้า ไม่น่าจะมาร่วมมือในการจลาจลครั้งนี้ อาจมีบางคนเห็นว่าพวกที่มีความคิดก้าวหน้าคงจะร่วมมือด้วย เพราะเป็นยุทธวิธีส่วนหนึ่งในการขยายกำลังของเขา ถ้าจริงก็นับว่าเป็นการก้าวพลาดอย่างถนัด เดือนและตวันนั้นบางที่ก็ยังมีโอกาสพบกันได้ในห้องฟ้า แต่พวกชายและพวกขวาไม่มีวันจะได้พบกันเลย พวกที่มีความคิดก้าวหน้ากับพวกปฏิวัติจะ

พบกันไม่ได้เป็นอันขาด พวกก่อการจลาจลครั้งนี้ฉันทราบว่าเป็นพวกปฏิภิกิริยาทั้งหมด---

“ก็ไหนฉันได้ข่าวว่า พวกรัฐประหารรู้ว่าพวกรัฐบาลเก่าร่วมมือด้วย” หญิงสาวขัดขึ้น

“ฟาตีมะห์, เธอยังเขลาไปถนัด” กุลิศ อินทุศักดิ์ พุดพลาญยกมือขึ้นกุมศีรษะ “พวกรัฐบาลเก่าเป็นพวกปฏิภิกิริยาทั้งหมด สมุนส่วนใหญ่ของนายปรีดี พนมยงค์ และพวกหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ มิได้เป็นพวกปฏิภิกิริยาน้อยไปกว่าพวกจ้าวและพวกจอมพล ป. พิบูลสงคราม ยิ่งกว่านั้นบางคนยังเป็นนักเลงหัวไม้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองจึงเต็มไปด้วยอุปสรรคของประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวของนักศึกษาเพื่อป้องกันสิทธิของเขาและเพื่อต่อต้านกับฝ่ายศัตรูของประชาธิปไตย จึงได้รับการขัดคอและขัดขาจากพวกแกะดำซึ่งเผอิญมีอำนาจอยู่ในวงการบริหารของ ม.ธ.ก. ดังที่เธอได้เห็นแล้ว เธออย่าหวังว่าฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลนี้เป็นพวกมีความคิดก้าวหน้าทั้งหมด แต่อย่างไรก็ดี สำหรับการจลาจลในคืนนี้ ฉันทราบว่าคุณรัฐบาลเก่าไม่ได้ร่วมมือด้วยเลย ถึงกระนั้นก็ตีพวกนี้ก็จะได้รับการกระทบกระเทือนบ้างไม่มากก็น้อย ฉันเห็นว่าฝ่ายใดก็ตามซึ่งเข้าปะทะกันในคืนนี้และเป็นฝ่ายชนะ ย่อมจะเป็นฝ่ายทำให้พวกรัฐบาลเก่าเดือดร้อนด้วย และโดยฉะเพาะอย่างยิ่งพวกที่มีความคิดก้าวหน้าย่อมจะได้รับการกระทบกระเทือนมากที่สุด”

“ถ้าเป็นจริงดังที่เธอคิดแล้วก็ดูจะยุ่งกัน และในที่สุด การปฏิวัติของประชาชนก็ย่อมจะใกล้เข้ามา”

“เธอเห็นแล้วหรือ, ฟาติมะห์ที่รัก” กุลิศหัวเราะอย่าง ขมขื่น “แต่ก่อนที่จะเกิดการปฏิวัติของประชาชนขึ้น เหตุ การณ์จะร้ายแรงเข้าเป็นลำดับ การกวาดล้างฝ่ายประชา- ธิปไตยจะเป็นไปอย่างไพศาลและโหดร้าย สถานะการณ์บ้าน เมืองจะงวดเข้าทุกที งวดเข้าด้วยไฟ คือความกดขี่ภายใน และงวดเข้าด้วยไฟ คือความบีบคั้นจากภายนอก ทั้งสอง ประการผสมกัน”

“ไฟคือความกดขี่ภายในนั้น ฉันพอจะมองเห็น แต่ไฟ คือความบีบคั้นจากภายนอกนั้นคืออย่างไร?”

“ไฟคือความบีบคั้นจากภายนอกนั้น คือไฟที่มีสภาพ แตกต่างจากไฟภายใน ไฟภายนอกเป็นไฟแห่งประทีปอัน ส่องวิถีแห่งความเป็นบรมสุขในพื้นที่พิภพ และไฟนั้นคือความ บีบคั้นของเหตุการณ์อันจะต้องเป็นไปรอบบ้านเรา เธอจงดู กองทัพประชาชนในเมืองจีนกำลังได้ชัยชนะอย่างแน่นอน และมันคงเข้าทุกขณะจิต พวกปฏิภิกิริยาเองก็แตกคอกันแล้ว รัฐบาลเผด็จการจะอยู่ได้อีกไม่นาน กองทัพประชาชนกำลัง จะยึดแมนจูเรียได้ทั้งหมด และถ้ายึดได้หมดเมื่อไร จีนทั่ว ประเทศก็จะต้องตกอยู่ในกำมือของประชาชน ภาชิตจินที่ ว่าใครปกครองแมนจูเรียได้ ย่อมได้ปกครองจีนทั้งประเทศ นั้นเป็นภาชิตที่จริงมาช้านานแล้ว ถ้าเมื่อใดประเทศจีนตก อยู่ในกำมือของประชาชน เมื่อนั้นอาเซี่ยอาคณเฑย์ก็จะเป็น

อิสสระทั้งหมด อำนาจจักรพรรดินิยมในอินโดจีนก็ดี ในอินโดนีเซียก็ดีจะต้องทะลายลง สายใยของอังกฤษในมลายูและพม่าก็จะขาดสะบั้น ความเปลี่ยนแปลงรอบนอกเหล่านี้ย่อมจะบีบคั้นให้สถานการณ์ในเมืองเราต้องเปลี่ยนไปจนได้ ยิ่งเหตุการณ์ในประเทศ เป็นที่เหลืออกอยู่แล้ว ประชาชนก็จะลุกขึ้นพร้อมกันเพื่อต้อนรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยแห่งสยาม การดำเนินที่ผิดทางนั้น ถ้าหากคณะรัฐประหารก็ดี คณะรัฐบาลใดๆ ก็ดี ยึดถือเอาแล้ว ก็ย่อมจะเป็นการทำลายระบอบราชาธิปไตยอำนาจอำกัตกลงไปเองในตัว และย่อมจะเป็นการปลุกฝั่งระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงด้วยหยาดโลหิต”

“แต่กุลิศ” หญิงสาวกล่าว “กุหลาบซึ่งออกดอกสีแดงงามหนักนั้นย่อมเป็นผลแต่การรดด้วยน้ำล้างปลาอันกำไปด้วยเลือดปลา มิใช่หรือ?”

“ฟาตีมะห์, การปฏิวัติที่ห้ามนั้น จะผิดหรือถูกอย่างไรก็ตามที่ แต่ก็เปนน้้ำล้างปลาหยดหนึ่งเหมือนกัน!”

ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *การเมือง* ปีที่ 5 ฉบับที่ 15 วันเสาร์ที่ 30 ตุลาคม 2491 หน้า 6, 13 และฉบับปีที่ 5 ฉบับที่ 16 วันเสาร์ที่ 13 พฤศจิกายน 2491 หน้า 3, 13, 14